

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ОНС „ДОКТОР“
ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА:
„ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ,
КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)“**

СТАНОВИЩЕ

Рецензент: доц. д-р Валентин Иванов Милинов, Стопанска академия „Д. А. Ценов“- Свищов, катедра „Финанси и кредит“.

Автор на дисертационния труд: докторант Борислав Петров Лазаров, №D020220208, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, факултет „Финанси“, катедра „Финанси и кредит“; Научна област 3. Социални, стопански и правни науки; в професионално направление: 3.8. Икономика; научна специалност: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси).

Върху дисертационен труд на тема: *„Финансово управление на инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа“*

Научен ръководител: проф. д-р Стоян Проданов

Основание за изготвяне на рецензията: участие в състава на научно жури, утвърдено със заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Настоящото становище е изготвено съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в България, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Предоставеният дисертационен труд на докторант Борислав Петров Лазаров за изготвяне на становище е на тема „Финансово управление на инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа“. Авторът ни представя едно задълбочено и актуално изследване в обем от 193 страници със стандартна, добре балансирана структура: увод, три глави, заключение, списък на използваните таблици, фигури и списък на използваните литературни източници. Основният текст в дисертацията се отличава с добър научен стил и логическа последователност на

анализираните проблеми изводи, които са подкрепени от 54 фигури и 30 таблици. В авторовото изследване е използвани коректно и цитирани разнообразни литературни източници. Това са общо 90 български и чужди заглавия.

Научната разработка на докторант Борислав Петров Лазаров има характер на дисертационен труд, с добре формулирано заглавие, което представлява едно задълбочено изследване по актуален проблем с финансово-икономически характер.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Методологията на изследването се базира на сравнителния анализ, регресионно-корелационния анализ, методите на дедукцията и индукцията, статистическите методи за анализ, графично и таблично систематизиране на резултати от обработка на данни за трафика и др.

Авторът демонстрира един добър научен стил и аналитична мисъл. Дисертационният труд има утвърдена стандартна структура, състояща се от въведение, три глави, заключение, списък с използвана и цитирана, справка за съответствие с националните изисквания по ПП на ЗРАСРБ, декларация за оригиналност.

Във *въведението* коректно за представени обект, предмет, изследователска теза, основната цел и задачите, които си поставя изследването.

В *глава първа* се изследват в теоретичен и проблемен аспект връзката между националната и трансевропейската транспортни мрежи от гл.т. на проблемите пред инвестиционното планиране за целите на тяхното ускорено развитие. Поставя се фокус върху проблема за акселериращата интензивност на трафика от МПС в България, който се дължи на преминаващите през страната коридори от европейската транспортна мрежа (TEN-T) за международен транспорт и републиканска пътна мрежа.

В *глава втора* се дебатират върху методическите основи и проблематиката за необходимостта от развитие на националната транспортна мрежа за обезпечаване на нарастващия по интензитет и тонаж транзитен трафик, измерен по данни на всички ГКПП. Разработен е комплексен модел за тестване на връзката за десет категории МПС като количествения данни, корелиращи отчетените преминали МПС в основните и вторични входни точки за транзитен трафик през България. Приложено е корелационно и регресионно моделиране, дескриптивна статистика и

прогнозиране на тренда. Чрез месечни данни за изследвани ефектите от летните трансгранични потоци от румънски туристи към Гърция и Турция и гастербайтери от Германия през Сърбия и България към Турция и обратно. Специално внимание е отделено на т. нар. вторични ГКПП, чиито капацитет осигурява частично преодоляване на проблема със задръстванията при сезонни и други трафични обстоятелства.

В *глава трета* са представени три бенчмарк инвестиционни проекти, свързани с увеличаване капацитета на националната „Финансово управление на инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа“ 13 транспортна мрежа като част от TEN-T. Тези проекти са съответно меридианните трасета на АМ „Русе – Велико Търново“ и магистрала „Видин – Ботевград“. Предварителното проучване за осъществимост на проекта за изграждане на мост над река Дунав при Свищов – Зимнич, в най-южната географска точка на реката по картата на Европа извежда аргументи в подкрепа на проекта. Силно забавеното довършване на АМ „Хемус“ през призмата на инструментариума на анализ „ползи – разходи“ потвърждава позитивните ефекти от този проект върху икономиката на Северна България.

В *заключението* са представени водещите резултати от дисертационния труд и отделните глави. Изведените са обобщения и изводи. Дадени са насоки за бъдещи изследвания по темата на дисертацията.

Представеният за оценка дисертационен труд покрива нормите на научната и професионална етика. Изготвеният автореферат е в необходимия обем от 35 страници и успешно представя съдържанието на дисертационния труд, както и научните постижения на докторанта.

Към дисертацията са приложени необходимите публикации (6 бр. статии и доклади), свързани с темата на дисертацията, които включват важни части от направеното авторско изследване.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният за оценка дисертационен труд има своите научни приноси и изводи в областта на финансите, които надграждат направените вече научни изследвания. Авторът анализира една актуална за българската икономика проблематиката, в която за *обект* на изследване се определя републиканската и трансгранична транспортна мрежа. *Предмет* на научния труд е финансовото управление на инвестициите в транспортната мрежа –

републиканска и транснационална – за осигуряване на нарастващ по интензивност трафик от моторни превозни средства, пътници и товари. *Авторовата теза* в дисертационния труд се свързва с твърдението, че инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа създават устойчивост на икономиката в цялост и на транспорта като отрасъл, в интерес на икономическите оператори и потребители, като осигурява икономически растеж и обезпечава логистични потребности при съответни транспортни разходи. *Основната цел* на дисертацията е чрез анализ и оценка на инвестиционните потребности, проекти и програми в България и Европа да се идентифицират проблемите и да се предложат решения за развитие на устойчива пътна инфраструктура, успешно интегрираща републиканската в Транс-европейската транспортна мрежа (TEN-T).

Като важни за дисертационния труд научно-приложни изводи и приноси на автора могат да се представят:

Първо. Изследване в теоретичен и проблемен аспект на връзката между националната и трансевропейската транспортни мрежи от гл. т. на проблемите пред инвестиционното планиране за целите на тяхното ускорено развитие. Фокусът бе върху проблема за нарастващата интензивност от автомобилен трафик в България, породен от осигуряването на европейската транспортна мрежа (TEN-T) за вътрешен и международен транспорт. Това изоставане се забелязва с най-голяма сила по пътищата на Северна България, където се установяват закъснелите публични инвестиции в скоростни трасета и магистрали, ведно с нарастващия транзитен трафик през северните ГКПП по р. Дунав. В резултат от анализа бяха изведени изводи в подкрепа на финансово-икономическата обоснова за нови инвестиции в TEN-T мрежата в северна България, които да обезпечат трите водещи инвестиционни трасета: АМ „Хемус“, скоростният път Ботевград – Видим и скоростният път В. Търново – Русе.

Второ. Дебат върху методическите основи и проблематиката за необходимостта от развитие на националната транспортна мрежа за обезпечаване на нарастващия по интензитет и тонаж транзитен трафик, измерен по данни на основните и вторични ГКПП. С разработен комплексен модел за тестване на връзката за десет категории МПС като количествения данни, корелиращи отчетените преминали МПС в основните и вторични входни точки за транзитен трафик през България се прилага корелационно и регресионно моделиране, дескриптивна „Финансово управление на

инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа“ 157 статистика и прогнозиране на тренда. Месечните данни потвърждават сезонен интензитет от летните трансгранични потоци от румънски туристи към Гърция и Турция и гастербайтери от Германия през Сърбия и България към Турция и обратно.

Трето. Изследване на бенчмарк инвестиционни проекти, свързани с увеличаване капацитета на националната транспортна мрежа като част от TEN-T. Сред тях е АМ „Русе – В. Търново“, АМ „Хемус“ и АМ „Видин – Ботевград“. Представени са и елементи от предварителното проучване за осъществимост на проекта за изграждане на нов мост над река Дунав при Свищов – Зимнич, в най-южната географска точка на реката по картата на Европа.

Четвърто. Програмата INTERREG V – А Румъния-България е програма, финансирана от Европейския Съюз чрез ЕФРР, която цели да „развие граничната зона между двете страни чрез финансиране на съвместни проекти“. Нейният общ бюджет за периода 2014-2020 год. е 258.504.126 евро. Програмата стимулира сътрудничеството между страните от ЕС е в основата на основополагащите договори и споразумения за създаване и функциониране на съюза. Териториалният обхват за програмно въздействие обхваща седем окръга в Румъния (Мехединц, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш, Констанца) от три региона – RO22, RO31 и RO41. От българска страна са включени осем области в България (Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич), също от три района за планиране (BG31, BG32 и BG33). Като двигатели за реализация на програмата в нейната оригинална обосновка от 2013 год. логично са определени двойките градове (twin cities) по граничната река Дунав: Видин – Калафат, Оряхово – Бекет, Никопол – Турну Мъгуреле, Свищов – Зимнич, Русе – Гюргево, Тутракан – Олтеница и Силистра – Калараш. Чрез методологията на SWOT анализ и „дърво на проблемите“ през 2013 год. са идентифицирани редица зони за въздействие, които да намерят приоритетно финансиране в програмата. Сред тях може да се посочат депопулация и изходяща миграция на населението в пограничните региони, влошен здравен статус, миграция на медицински кадри, нисък бизнес растеж, ниска атрактивност за чуждестранни преки инвестиции, ниски доходи, висок процент на смъртност и нисък процент на раждаемост, липса на свързаност през река Дунав, която се явява поскоро естествена преграда, отколкото възможност за свързаност, липса на достатъчно

локации за трансгранично пресичане на реката, рискове за организиране на корабоплаване по реката в летните месеци, поради „Финансово управление на инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа“ 155 прагове при ниски води, липса на мултимодални транспортни съоръжения.

Пето. Интегрираната политика по река Дунав за пространствено развитие на крайбрежните територии в рамките на програмния период 2021-2027 г. и възможностите на програмата INTERREG в направленията за трансгранично (INTERREG A), транснационално (INTERREG B) и междурегионално (INTERREG C) сътрудничество следва да допринася за: Засилено използване на река Дунав като транспортен коридори нейните пристанища; Постигане на високи екологични стандарти в транспорта и логистиката, отговарящи на показателите в „Зелената сделка“; По-добро опазване и управление на горското стопанство и зоните на NATURA 2000; Нови възможности за частна инициатива и ПЧП в областта на транспорта, логистиката и енергетиката; Даване статут на „защитени“ на лечебните заведения в пограничните дунавски райони с национални стандарти за финансиране и пакети гарантирана здравна помощ; Стимулиране използването на иновативни и екологични източници на енергия, отговарящи на показателите в „Зелената сделка“; Стимулиране на туризма по реката чрез регионални туристически продукти, понтонна инфраструктура с лодкостоянки и възможности за зареждане на малки плавателни съдове за туризъм; Засилване на адаптацията на общностите към промените на климата, сътрудничество в областта на борбата с комарите и градушките; Градско възстановяване и развитие чрез инструментариума на Плановете за интегрирано развитие на общините; Възстановяване на селските райони и тяхната ре-урбанизация в условия на постепидемично териториално устройство; Създаване на по-добри условия за използване на електронното управление и иновациите в управлението на територията.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Представеният за оценка дисертационен труд няма съществени слабости, пропуски или противоречия, което ми дава основание вместо поставянето на въпроси да дам своята препоръка към авторът да продължи своите изследвания по такава важна тема за българската икономика,

свързана с анализ на финансовите ефекти от инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа.

V. Обобщено заключение и становище.

Рецензията на дисертационен труд на тема: „**Финансово управление на инвестициите в републиканската и трансгранична транспортна мрежа**“ с автор Борислав Петров Лазаров, представлява актуална научна разработка, която притежава чертите на задълбочено дисертационно изследване. Ето защо считам, че дисертационния труд напълно отговаря на критериите за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ от Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото прилагане в СА „Д.А. Ценов“ – Свищов и давам в моето становище **положителна оценка** по откритата процедура като препоръчвам на уважаемото научно жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма: „**Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)**“ на докторант Борислав Петров Лазаров.

гр. Свищов
27.07.2024 г.

Изготвил становището:.....
(доц. д-р Валентин Милинов)